

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/76/2020
Identifikačné číslo spisu:	1708207799
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1708207799.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z.. T. E., bytom v U., J. XX, zastúpeného splnomocnenkyňou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711 a 2/ J. E., bytom v U., J. XX, zastúpenej splnomocnenkyňou JUDr. Ján Florián Gajniak advokát, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Šafárikovo námestie 2, IČO: 47 238 674, proti žalovaným 1/ R. N., bytom v D. S., S. XXX/XXX, 2/ D. N. W., bytom v D. S., S. XXX/XXX, 3/ S. Q., bytom v H. XX, zastúpenému splnomocnenkyňou Advokátska kancelária VOZÁR s. r. o., so sídlom v Bratislave, Trenčianska 56/D, IČO: 47 234 628 4/ Z. U., bytom v U., N. XXXX/XX, zastúpenému splnomocnencom D. D., bytom v U., T. XXXX/X, 5/ H. X., bytom v D. S., R. XX a 6/ Z.. J. X., bytom v D. S., R. XX, o určenie vlastníckeho práva vydržaním, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 7C/140/2008, o dovolaní žalobcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. februára 2019 sp. zn. 7Co/434/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. februára 2019 sp. zn. 7Co/434/2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Uznesenia Okresného súdu Pezinok č. k. 7C/140/2008-345 z 23. mája 2019 a č. k. 7C/140/2008-370 z 30. júla 2019 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 7C/14/2008-218 z 10. apríla 2015 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností (v podiele 1), parcelné č. 119/8 - zastavané plochy o výmere 30 m², parcelné č. 119/9 - zastavané plochy o výmere 34 m², parcelné č. 122/8 - orná pôda o výmere 54 m² a parcelné č. 122/9 - záhrada o výmere 60 m², pre katastrálne územie Q. S., obec D. S., podľa znaleckého posudku č. 26/2012 z 10. októbra 2012 a geometrického plánu č. 10/2012, vyhotoveného 18. októbra 2012, autorizačne overeného Z.. T.R. dňa 22. októbra 2012. Žalovaným 1/, 2/, 4/, 5/ a 6/ náhradu trov konania nepriznal. Výslovil, že o náhrade trov konania žalovaného 3/ rozhodne v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

2. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 130 ods. 1, § 132 ods. 1 a § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov v znení účinnom od 1. mája 1990) a § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku platného a účinného v čase podania žaloby (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej tiež „OSP“) a na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že žalobcovia osvedčili naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva (ako procesný predpoklad určovacej žaloby) konštatujúc, že bez rozhodnutia súdu žalobcovia nemôžu dosiahnuť zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Pri posudzovaní vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby poukázal na to, že žalobcovia odvodzovali svoj naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva od toho, že splnili všetky hmotnoprávne podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním a to najmä dobromyseľnosť držby po celú zákonom stanovenú vydržaciú dobu. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca 1/ nadobudol na základe kúpnej zmluvy z 24. mája 1990 do výlučného vlastníctva nehnuteľnosť - rodinný dom, súpisné č. 340 nachádzajúci sa na pozemkoch parcelného č. 120/2 o výmere 350 m² a č. 120/1 - záhrada o výmere 1 648 m² v k. ú. Q. S., obec Dunajská Lužná vedenú na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXX. Kúpnu zmluvu podpísal jeho otec T. E. ako zákonný zástupca, keďže v tom čase bol žalobca 1/ maloletý (vo veku 10 rokov). Žalovaný 1/ je výlučným vlastníkom pozemku parcelného č. 119/1, ktorý je podľa katastrálnej mapy susediacim pozemkom s pozemkami parcelných č. 120/2, 120/4 a 120/3. Žalovaná 2/ je výlučným vlastníkom pozemku parcelného č. 119/4, ktorý susedí s pozemkom parcelného č. 120/1. Žalovaný 3/ je výlučným vlastníkom pozemku parcelné č. 122/2, ktorý je susediacim pozemkom s parcelným č. 120/1. Žalovaní 4/ a 5/ sú bezpodieloví spoluvlastníci pozemku parcelného č. 122/3, ktorý susedí s pozemkom parcelného č. 120/1. Na základe darovacej zmluvy z 24. augusta 1998 bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalobkyne 2/ tak, že žalobcovia 1/ a 2/ sa stali podielovými spoluvlastníkmi uvedených nehnuteľností, každý v podiele 1. Konštatoval, že vydržacia doba v prípade žalobcu 1/ mala uplynúť dňa 24. mája 2000 a v prípade žalobkyne 2/ dňa 24. augusta 2008 (kedy nadobudla 1 spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach na základe darovacej zmluvy z 24. augusta 1998 od žalobcu 1/). Žalobca 1/ ako maloletý nemohol byť oprávneným a dobromyseľným držiteľom veci, nakoľko ako 10-ročné dieťa nemohol poznať obsah vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ako ani rozsah výmery veci, ktorú mal vlastníť. Z dôvodu absencie dobromyseľnosti držby žalobcu 1/ bol toho názoru, že do vydržacej doby žalobkyne 2/ nemožno započítať dobu držby žalobcu 1/. Od roku 2007 (kedy od faktickej držby nehnuteľností žalobkyňou 2/ uplynulo iba 9 rokov) museli žalobcovia 1/ a 2/ zistiť, že je tu existujúci posun hranice pozemkov v neprospech žalovaných, a to na základe geometrického plánu, ktorý si žalobcovia dali vypracovať v roku 2007. Ak by bol do úvahy vzatý fakt, že žalobca 1/ sa v čase svojej maloletosti ujal držby prostredníctvom svojho zákonného zástupcu, dobrá vôľa zaniká vo chvíli, kedy sa držiteľ musel oboznámiť so skutočnosťami objektívne spôsobilými vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že geodet v roku 1999, kedy vyhotovil geometrický plán pre žalobcov, mal a mohol zistiť odchýlku vo výmere pozemkov (rozpor medzi právnym a skutočným stavom hranice pozemku žalobcov), hoci nepoužil tzv. súradnicový systém. Zároveň poukázal na výpovede svedkov, v zmysle ktorých „vedela celá ulica“ o tom, že výmera pozemkov nesedí. Uzavrel, že tieto skutočnosti boli objektívne spôsobilé vyvolať pochybnosti o oprávnenosti držby, a teda spochybňujú dobromyseľnosť držiteľa. Keďže žalobcovia nepreukázali, že boli splnené všetky zákonom predpokladané podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vydržaním, a to dobromyseľnosť držby po celú zákonom stanovenú vydržaciú dobu, súd prvej inštancie žalobu zamietol. K možnosti schválenia súdneho zmiernu dodal, že predložené súhlasné stanovisko žalovanými nemožno považovať za návrh na schválenie súdneho zmiernu v zmysle § 99 v spojení s § 75 OSP. Žalovaní 1/, 2/, 5/ a 6/ nie sú vlastníkami novovytvorených pozemkov parcelných č. 119/8, 119/9, 122/8, 122/9, odčlenených z pôvodných parciel č. 119/1-4, 120/1-4 a 122/1-4 a to na základe geometrického plánu č. 10/2012, ktorý mal tvoriť technický podklad pre zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v príslušnom katastri. Rovnako neboli zapísaní ako vlastníci pôvodných pozemkov z ktorých boli novovytvorené pozemky vytvorené, pretože sporná výmera pozemku je zapísaná v katastri nehnuteľností v prospech pôvodných pozemkov s parcelným číslom 120/1-4, ktorých vlastníkami sú žalobcovia.

2.1 Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil právne ustanovením § 142 ods. 1 OSP tak, že úspešným žalovaným 1/, 2/, 4/, 5/ a 6/ náhradu trov konania nepriznal z dôvodu, že si právo na náhradu trov konania neuplatnili. Vo vzťahu k žalovanému 3/ si vyhradil právo rozhodnúť o trovách konania po

právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu 2/ rozsudkom z 20. februára 2019 sp. zn. 7Co/434/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v súlade s § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Žalovaným 1/, 2/, 4/, 5/ a 6/ proti žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

4. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie postupoval správne pri posudzovaní splnenia zákonných predpokladov vydržania. Nestotožnil sa však so všetkými jeho závermi. Predovšetkým nesúhlasil so záverom, že žalobca 1/ ako maloletý nemohol byť oprávneným a dobromyseľným držiteľom. Podotkol, že možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním maloletou osobou prostredníctvom právnych úkonov rodičov (ako zákonných zástupcov) pri správe jeho majetku je otázkou už vyriešenou v rámci ustálenej rozhodovacej praxe (4Cdo 21/2004, R 27/2005). Odvolací súd nesúhlasil ani so záverom súdu prvej inštancie, na základe ktorého vyvodil zánik dobromyseľnosti držiteľa v súvislosti s vytvorením geometrického plánu v roku 1999, pri ktorom geodet nezistil žiadne odchýlky a rozpor medzi právnym a skutočným stavom hranice pozemku žalobcov, hoci nezrovnalosti mal a mohol zistiť. Uvedenú skutočnosť podľa názoru odvolacieho súdu nemožno pričítať na ťarchu žalobcov (ako zadávateľov vyhotovenia geometrického plánu) a vyvodiť z nej záver, že žalobcovia objektívne, pri zachovaní náležitej opatrnosti mali a mohli mať pochybnosti o existencii svojho práva, keď sa oprávnene spoliehali na výsledky činnosti osoby odborne zdatnej v oblasti geodézie a kartografie, ktoré nijakým spôsobom neindikovali nezrovnalosti vo výmere pozemkov, resp. v ich hranici. V nadväznosti na uvedené považoval za potrebné zdôrazniť, že oprávnenosť držby žalobcov (z hľadiska dobromyseľnosti) bola v spore vyvrátená, a to predovšetkým svedeckými výpoveďami svedkov (H. H. a Z.. H. J.), pôvodných vlastníkov pozemkov susediacich s pozemkami žalobcov, z ktorých vyplynulo, že o posune hranice pozemkov jednak vedeli „všetci“, aj susedia, t. j. aj vlastníci pozemkov, ktoré sú v súčasnosti v podielovom spoluvlastníctve žalobcov 1/ a 2/ a zároveň, že otázka vyriešenia spornej hranice pozemkov bola predmetom komunikácie so žalobcom 1/ (v snahe túto spornosť vyriešiť) a to v čase, keď ešte neuplynula 10-ročná vydržacia doba (v roku 1998). Dodal, že obsah uvedených výpovedí svedkov je súčasťou napadnutého rozsudku a i keď súd prvej inštancie v samotnom odôvodnení rozhodnutia priamo neformuloval uvedené skutočnosti vyplývajúce z výpovedí svedkov, ale sa obmedzil iba na konštatovanie, že „podľa svedkov o tom, že výmera pozemkov nesedí, vedela celá ulica“, je zrejmé, že pri posudzovaní nároku žalobcov a pri rozhodovaní o tomto nároku vychádzal zo skutkových zistení, ku ktorým dospel na základe vykonaných dôkazov - predmetných svedeckých výpovedí. Zdôraznil, že výpovede svedkov neboli v priebehu prvoinštančného konania zo strany žalobcov rozporované ani vyvrátené, a žalobkyňa 2/ ani v samotnom odvolaní neuviedla žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by tvrdenia svedkov vyvracali. So zreteľom na všetky okolnosti považoval za správny záver súdu prvej inštancie, že žalobcovia nepreukázali, že by boli splnené všetky zákonom predpokladané podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vydržaním a to konkrétne dobromyseľnosť držby po celú zákonom stanovenú vydržaciu dobu.

5. Napokon ako nedôvodnú vyhodnotil námietku týkajúcu sa tvrdenia, že v danom prípade bolo možné schváliť (čiastočne) súdny zmier. Odvolací súd s poukazom na právne závery vyslovené v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd alebo „dovolací súd“) sp. zn. 5Cdo 293/2009, podľa ktorého, kým nebol uzavretý súdny zmier, ku ktorému došlo tým, že jeho obsah bol zapísaný do súdnej zápisnice a jeho účastníkmi podpísaný, súd k nemu neprihliada a nemôže teda ani rozhodovať o tom, či ho schváli alebo neschváli. Podotkol, že súdu prvej inštancie nebola predložená na schválenie dohoda uzavretá medzi žalobcami a žalovanými, keď za dohodu medzi stranami sporu nemožno považovať súhlasné stanovisko žalovaných s návrhom na súdny zmier žalobcov založené do súdneho spisu, pričom z obsahu spisu nevyplýva, že by obsah navrhovaného súdneho zmiernu bol súdu predložený na pojednávaní s návrhom na jeho schválenie.

5.1 Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania odôvodnil právne ustanovením § 255 ods. 1 v spojení s § 378 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne plným úspechom žalovaných.

6. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca 1/ (ďalej tiež len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť a zároveň dôvodnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Namietal, že odvolací súd dospel k takým právnym záverom, ktoré nevyplývali zo skutkových zistení a boli založené na nesprávnych a nepravdivých skutočnostiach, pričom odvolací súd nezopakoval alebo nedoplňoval dokazovanie. Odvolacím súdom uvádzaná skutková okolnosť, že otázka vyriešenia spornej hranice pozemkov bola predmetom komunikácie so žalobcom 1/ už v roku 1998, je v rozpore so zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštancie a nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Zároveň namietal, že odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal so základnými zákonnými podmienkami pre vydržanie práva k veci, najmä hodnoverne neposúdil právne relevantný dôvod a okamih zániku oprávnenej držby veci žalobcami a pretrhnutie plynutia vydržacej lehoty. Napokon namietal, že napadnuté rozhodnutie je nielen nepresvedčivé a nepreskúmateľné, ale ani neobsahuje žiadnu zo zákonom požadovaných náležitostí vyplývajúcich z § 220 ods. 2 CSP, lebo neobsahuje presvedčivé odôvodnenie na základe, ktorého by bolo možné posúdiť právny dôvod zamietnutia žaloby. V tejto súvislosti zdôraznil, že nepravdivými konštatáciami odvolacieho súdu o zistenom skutkovom stave súdom prvej inštancie a na tom základe právnym posúdením veci, zisteniami odvolacieho súdu, ktoré však nevyplynuli z dokazovania, dovolateľ preto považoval napadnuté rozhodnutie za nepredvídateľné, porušujúce princíp právnej istoty a tým aj právo na spravodlivý proces. Zároveň namietal aj odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v posúdení otázky okamihu zániku oprávnenej držby, t. j. kedy sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré by boli objektívne spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Poukázal na vyslovené právne závery vyplývajúce z viacerých rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo 30/2010, 3Cdo 97/2009, 4Cdo 283/2009, 6MCdo 5/2010, 2Cdo 236/2012, týkajúce sa posúdenia zákonných podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním a to otázky dobromyseľnosti žalobcov, posúdenia ospravedlniteľného omylu, subjektívneho pocitu držiteľa v spojení s okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva, individuálnych okolností danej veci a posúdenie okamihu zániku oprávnenej držby od momentu, keď sa žalobcovia oboznámili so skutočnosťami, ktoré objektívne boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že im vec patrí. Podľa názoru dovolateľa v spore bolo preukázané, že oprávnená držba vznikla uzavretím kúpnej zmluvy v roku 1990. V konaní nebolo však preukázané, že by počas plynutia vydržacej lehoty nastali skutočnosti objektívne spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že žalobcom vec patrí, resp. že sa dozvedeli o skutočnostiach, ktoré by spôsobili zánik oprávnenej držby. Svedok Ing. J. vo výpovedi uviedol, že v roku 2007 oznámil žalobcom, že hranice pozemku sú posunuté, čo preukázal odborným zameraním geodeta preukazujúc jeho tvrdenie. V tejto súvislosti však spochybnili záver súdu, že „celá ulica vedela, že hranica je posunutá“, lebo akékoľvek tvrdené reči ulice alebo „vedomosť“ všetkých sú absolútne právne bezvýznamné oproti faktickému správaniu sa susedov, geometrickému plánu č. 22/1999 a úkonu suseda Z.. J. v roku 2007, ktorý odvolací súd považoval za okamih zániku oprávnenej držby. Napadnuté rozhodnutie je založené na jedinej a právne bezvýznamnej skutočnosti a to výpovedi svedka H. H., ktorého tvrdenie bolo popreté žalobcami i samotným svedkom, ako aj nepriamo svedkom Z.. J.. Napokon podotkol, že odvolací súd postupoval v rozpore s účelom a funkciou vydržania, ktorou je uvedenie dlhodobého faktického stavu do súladu so stavom právnym a umožnenie nadobudnutia vlastníctva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom dobrá viera (dobromyseľnosť) je podľa platnej úpravy daná so zreteľom na všetky okolnosti. Zároveň namietal, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom, že všetky okolnosti danej veci a subjektívny pocit držiteľa neposúdil. Napokon poukázal na to, že odvolací súd neprihliadal na skutkové tvrdenia žalobcov, nesprávne určil okamih a dôvod zániku oprávnenej držby žalobcov v roku 1998, lebo tvrdená vedomosť všetkých o posune hranice a nepreukázaný spor so žalobcami od roku 1998, nie je naplnením základných judikovaných atribútov na rozhodnutie o zániku oprávnenej držby žalobcov. Navrhol zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, alebo toto zmeniť a žalobe vyhovieť.

7. Žalobkyňa 2/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu 1/ nemala námietky k podanému dovolaniu. Navrhla, aby bolo rozhodnuté v súlade s navrhovaným dovolacím petitom.

8. Žalovaný 3/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu 1/ spochybnil jeho argumentáciu. Stotožnil sa s

odôvodnením napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ako aj s jeho právnym posúdením veci, ktoré považoval za vecne správne. Navrhol dovolanie žalobcu 1/ zamietnuť ako nedôvodné.

9. Žalovaní 1/, 2/, 4/, 5/ a 6/ dovolacie návrhy nepodali.

10. Žalobca 1/ v replike k vyjadreniu žalovaného 3/ zotrval na svojej argumentácii uvedenej v dovolaní.

11. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

12. Ešte pred objasnením, prečo bol na mieste tento záver, sa žiada uviesť, že posúdením návrhu dovolateľa o odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle § 444 ods. 1 CSP, preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

13. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011) Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

14. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

15. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

17. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní).

18. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci tento zásah, znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na

neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

19. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

20. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a miera možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, 1Cdo 6/2014, 3Cdo 38/2015, 5Cdo 201/2011, 6Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3Cdo 110/2017, 4Cdo 128/2017, 8Cdo 56/2017)

21. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

22. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové závery ako súd prvej inštancie bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Ak sa chcel odvolací súd odchýliť od skutkových okolností a záverov, ku ktorým dospel súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania, mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP zopakovať sám v potrebnom rozsahu a v súlade so zásadou priamosti a ústnosti (čl. 12 a 13 Základných princípov CSP), a až následne vyhodnotiť skutkové okolnosti odlišným spôsobom. Je totiž nepripustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel iba na základe dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie bez toho, že by v potrebnom rozsahu zopakoval dôkazy.

23. Odvolací súd ako apelačný súd vychádza zásadne zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie (§ 383 CSP). V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že zopakoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu

(rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. septembra 2018 sp. zn. 4Cdo 98/2017).

24. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov (ďalej len „ústava“) inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Obsah základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdov, ktoré je v rozpore so zákonom, je v zásade porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (m. m. I. ÚS 26/94).

25. Aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vyplýva, že odvolací súd musí zopakovať dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, ak vykonané dôkazy mali byť podľa názoru odvolacieho súdu hodnotené odlišne, ako sa stalo v konaní pred súdom prvej inštancie. Podstatou zistenia skutkového stavu veci je úsudok - záver sudcu, resp. senátu o tom, ktoré z rozhodujúcich sporných skutočností sú pravdivé, t. j. ktoré z nich bude považovať za dokázané. Až súhrn týchto skutočností vytvára zistený skutkový stav (II. ÚS 387/2010, II. ÚS 400/2009, II. ÚS 506/2013, II. ÚS 506/2009).

26. V danom prípade odvolací súd tým, že na základe skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie dospel k odlišným skutkovým záverom bez zopakovania resp. doplnenia dokazovania, znemožnil dovolaťovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 46 a nasl. Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“). Skutkové závery odvolacieho súdu týkajúce sa posúdenia okamihu spochybnenia dobromyseľnosti žalobcov sú v rozpore s výsledkami vykonaného dokazovania (svedeckými výpoveďami p. H., Ing. J., p. A. a s listinnými dôkazmi predloženými žalobcami). Záver odvolacieho súdu o spochybnení dobromyseľnosti žalobcov v roku 1998 nevyplýva zo svedeckej výpovede H. H., ktorý sa zo susednej nehnuteľnosti s nehnuteľnosťou žalobcov odsťahoval v roku 1978, pričom žalobca 1/ nehnuteľnosť nadobudol až v roku 1990. Napokon jeho neurčité tvrdenie, že „o posune hranice vedeli všetci susedia“, nemôže byť relevantným dôkazom, lebo z ďalších vykonaných dôkazov a to svedeckých výpovedí Ing. J. a p. A., ako aj z geometrických plánov vyhotovených v rokoch 1999, 2006 a 2009, vyplývajú odlišné skutkové okolnosti.

27. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdu (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. „Voľnosť“ hodnotenia dôkazov neznamena, že súd nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia a naopak, konečné meritórne rozhodnutie by malo vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Ak sa chcel odvolací súd odchýliť od skutkových záverov uvedených súdom prvej inštancie, bolo jeho povinnosťou postupovať v súlade s ustanoveniami § 384 a § 385 CSP.

28. Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ústavná zásada a to rovnosť zbraní v civilnom konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 Základných princípov CSP), ktorá všeobecne zahŕňa aj rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmú byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018).

29. Aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že súčasťou práva na spravodlivý proces je povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú pre rozhodnutie význam (Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

30. Dovolací súd pri posudzovaní ďalšej uplatnenej námietky dovolateľa týkajúcej sa nepreskúmateľnosti a nepresvedčivosti napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa náležitosti pre odôvodňovanie rozhodnutia zakotvené v ustanoveniach § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne nezakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení absentujú relevantné skutočnosti, ktoré odvolací súd zákonom zodpovedajúcim spôsobom nevyhodnotil, ani neodôvodnil. Dovolateľ preto dôvodne namietal aj jeho zmätočnosť.

31. V zmysle judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru (I. ÚS 243/07). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd musí dbať vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Zároveň musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, resp. strán sporu v zmysle CSP (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Věcná spojitost' odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

32. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

33. K otázke právnych dôsledkov nepreskúmateľnosti rozhodnutia prijala Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky stanovisko z 3. decembra 2015, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku". Druhá veta judikátu je použiteľná aj po zmene procesného práva s účinnosťou od 1. júla 2016.

34. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd teda konštatuje, že dovolateľ opodstatnene namietal vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP z dôvodu nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu, ale aj z dôvodu nepreskúmateľnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

35. Z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (do 30. júna 2016) vyplýva, že ak v konaní došlo k

procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo 44/2015, 2Cdo 111/2014, 3Cdo 4/2012, 4Cdo 263/2013, 5Cdo 241/2013, 6Cdo 591/2015, 7Cdo 212/2014, 8Cdo 137/2015). Na uvedenom závere zotrváva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok od 1. júla 2016 (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017). Z tohto dôvodu následne dovolací súd vecne neposudzoval dovolanie z hľadiska opodstatnenosti argumentácie týkajúcej sa uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

36. Podľa § 439 písm. a/ CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý.

37. Z judikatúry najvyššieho súdu (R 73/2004) vyplýva, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci.

38. Rozhodnutie o náhrade trov konania je závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Zrušením rozhodnutia vo veci samej by rozhodnutie o trovách konania bolo v rozpore s princípom právnej istoty (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo 267/2008, 2Cdo 173/2008, 1MCdo 14/2010, 1Cdo 36/2011, 6Cdo 201/2012, 4Cdo 52/2014, ako aj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015). Uzneseniami súdu prvej inštancie č. k. 7C/140/2008-345 z 23. mája 2019 a č. k. 7C/140/2008-370 z 30. júla 2019 bolo rozhodnuté o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

39. Na základe vyššie uvedených dôvodov preto dovolací súd zrušil dovolaním napadnuté rozhodnutie (rozsudok) odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie v súlade s ustanoveniami § 449 ods. 1 CSP a § 450 CSP. Zároveň zrušil aj rozhodnutia súdu prvej inštancie uznesenia týkajúce sa priznanej výšky náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania, lebo účinky zrušenia rozhodnutia vo veci samej sa musia vzťahovať aj na rozhodnutie o trovách konania, ktoré dovolaním napadnuté nebolo.

40. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne prejednať a rozhodnúť o podanom odvolaní.

41. Na záver dovolací súd len poznamenáva, že dovolaním napadnuté rozhodnutie preskúmal aj na základe dovolania len jedného zo žalobcov v celom rozsahu, s ohľadom na tzv. subjektívnu procesnú kumuláciu na strane žalobcov (§ 75 v spojení s § 78 CSP), ako aj predmet žalobného návrhu, ktorým sa žalobcovia domáhajú určenia vlastníckeho práva resp. spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnosti ako celku.

42. O trovách dovolacieho konania a o trovách pôvodného konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

43. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.